

BARGER BULLETIN

Geen platte bak water...

De Buffer Nieuw-Schoonebeek: de vraag is niet of 'ie er komt maar hoe deze eruit komt te zien. Wordt het een platte bak met water? Of wordt het een afwisselend gebied met landschappelijke, recreatieve en agrarische meerwaarde? Dat is op dit moment de afweging die gemaakt wordt.

De Buffer Nieuw-Schoonebeek krijgt een breedte van 500 meter. Lopend vanaf de Kerkenweg tot aan de Duitse grens. Een enorm gebied van ruim 200 ha.

En nu is de vraag: hoe gaan we dat gebied inrichten? Gaat het natuurgebied langzaam over in landbouwgebied? Of gaat het landbouwgebied langzaam over in het natuurgebied? Of is er ook nog ruimte voor alternatief gebruik? Zoals begrazing,

natte landbouw of natuur? En, als we toch bezig zijn, is er ook ruimte voor recreatieve voorzieningen?

Meenemen in het ontwerp

Wie het weet mag het zeggen. Want wie daarover voorstellen, ideeën, plannen of suggesties heeft is van harte welkom. Goeie voorstellen kunnen nu nog meegenomen worden in het ontwerp van de nieuwe Buffer. ■

Het Bargerveen is het laatste ongerepte stuk hoogveen dat over is van het Bourtanger Moeras. Het is een uniek natuurgebied dat behouden moet blijven. Dat kan alleen door er in ieder geval voor te zorgen, dat het hoger gelegen grondwater niet langer wegsijpelt. Want dan zakt de waterstand, klinkt het veen in en kan het veenmos niet langer groeien. Dan gaat het unieke karakter verloren.

Nynke Houwing, voorzitter Bestuurscommissie

“Maak gebruik van de Meekoppelkansen”

ligt: “Er was veel te doen in weinig tijd. Daarom ben ik zo blij dat deze maand in Weiteveen de werkzaamheden van start gaan. En dat volgende maand Zwartemeer aan de beurt is. En in Nieuw-Schoonebeek zitten we volop in de voorbereidingen en de planvorming.

Ruimte geven

Nynke: “We snappen heel goed dat niet iedereen zit te wachten op deze zuidelijke buffer. Maar die discussie zijn we voorbij. We moeten nu echt gaan kijken wat we met elkaar mogelijk kunnen maken. De kansen die zich nu voordoen, moeten we met beide handen grijpen. Daarbij willen we letterlijk en figuurlijk ruimte geven aan de voorstellen die mensen zelf aandragen. Juist omdat deze buffer zo groot wordt, kunnen we ontwikkelingen een plek geven die voor de landbouw en de economie van belang zijn. Laten we samen zoeken naar oplossingen. We kunnen niet garanderen dat alle initiatieven ook integraal uitgevoerd gaan worden. Maar voor goeie plannen willen we ons echt sterk gaan maken.” ■

Meekoppelkansen worden ze genoemd: mogelijkheden die zich voordoen als het gebied op de schop gaat. Dan kun je vaak met weinig moeite meer mogelijk maken. Maar over welke kansen hebben we het dan?

Nynke Houwing is voorzitter van de Bestuurscommissie die de activiteiten in en rondom het Bargerveen aanstuurt. Als oud-wethouder kent ze de weg op zowel het gemeentehuis als het provinciehuis. Met de nodige trots kan ze constateren dat de Bestuurscommissie op koers

Milieu Effect Rapportage (MER)

Voor de Buffer Nieuw-Schoonebeek wordt op dit moment gewerkt aan de Milieu Effect Rapportage. In deze MER wordt zorgvuldig bekeken welke effecten de plannen hebben op het milieu. Daar zijn strikte regels voor vastgesteld. Die rapportage wordt uitgevoerd door Ingenieursbureau Royal Haskoning DHV.

Zij hebben ook de MER van de Buffer Zwartemeer opgesteld en in goede banen geleid. Zij kennen het gebied, zij kennen de problematiek. Als alles volgens planning verloopt, dan kan eind dit jaar een voorlopige MER worden vastgesteld. Om vervolgens in het voorjaar van 2017 definitief te worden.

Projectgroep Buffer Zuid

Om iedereen van de ontwikkelingen op de hoogte te houden en de activiteiten op elkaar af te stemmen, is er een Projectgroep Buffer Zuid in het leven geroepen. Onder regie van Royal Haskoning. Ook Dorpsbelangen is daarin vertegenwoordigd. Annette van der Zwan neemt namens Nieuw-Schoonebeek die honneurs waar. ■

Anne Boonstra
aanspreekpunt

De Buffer Nieuw-Schoonebeek maakt een belangrijk onderdeel uit van het Project Bargerveen-Schoonebeek. Daarin vormt Prolander (voorheen DLG) het Projectbureau. Dat Projectbureau staat onder leiding van Bert van Guldenner.

Binnen het Projectbureau is Anne Boonstra aangesteld als eerste aanspreekpunt voor de Buffer Nieuw-Schoonebeek. Heeft u vragen, opmerkingen, problemen of suggesties, dan kunt u zich richten tot Anne: a.boonstra@prolander.nl

DA'S (HYDRO)LOGISCH

Wat er ook gebeurt en wat we ook bedenken, de nieuwe buffer zal moeten voldoen aan waterbeheerkundige randvoorwaarden. Immers, de aan te leggen hoeveelheid water zal hoe dan ook genoeg tegendruk moeten geven om wegsijpelend grondwater vanuit het Bargerveen tegen te houden. Alleen dan krijgt het veenmos weer kans om zich te herstellen en blijft het unieke natuurgebied behouden.

Binnenkort gaan de hydrologen van alle betrokken instanties rond de tafel. Zij stellen de kaders vast waarmee gewerkt gaat worden. En waarbinnen de initiatieven een plek kunnen krijgen. Er is veel bespreekbaar. Zo lang het voldoet aan de hydrologische randvoorwaarden. En uiteraard de voorwaarden die in het GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime) zijn bepaald. ■

Martin van Dijken, landschapsarchitect:

GEEN VOORKEUR VOOR DE VOORKEUR

Martin van Dijken is landschapsarchitect bij Prolander. En in die hoedanigheid gewend om uit te rekenen en uit te tekenen hoe een landschap eruit komt te zien. Maar dat ligt bij de Buffer Nieuw-Schoonebeek wel even anders. Daar gaan anderen hem vertellen hoe het moet. Vindt hij dat niet lastig?

“Nee, in tegendeel. Ik vind het een ongelooflijke uitdaging. Eindelijk wordt het eens niet vanuit Assen bepaald. We willen deze keer juist dat mensen meedenken en meewerken aan een alternatief. Zelf met voorstellen komen. Bewoners weten vaak heel goed wat nodig is voor hun gebied. We willen bewust voorkomen dat we al vroeg inzoomen op één voorkeur. Want dan raken allerlei andere visies en mogelijkheden al snel uit beeld.

Uiteindelijk kom je dan toch op een magere variant uit.”

Vrijuit nadenken

Dat is de reden waarom Prolander regelmatig Schetssessies organiseert. Daarbij schuiven vogels van zeer divers pluimage aan. Specialisten van uiteenlopende aard en oorsprong worden bij elkaar gezet en uitgenodigd om vrijuit na te denken. Niet gehinderd door enige vooringenomenheid. Niets is

te gek, alles mag. Als het maar realiseerbaar is. Dan zit de boer naast de boswachter, de geoloog naast de hydroloog, de architect naast de ambtenaar en de milieuspecialist naast de medegebruiker. Maar ook de Provincie naast de Gemeente, het Waterschap naast het LTO en ondernemer naast de ontwerper. Dat levert interessante vergezichten op. En, verrassende uitkomsten.

Een plek geven

Martin van Dijken: “Met deze schetssessies hou je een breed blikveld. We willen nadrukkelijk de toekomstige bewoners en gebruikers de kans geven om met oplossingen te komen.

Daar zitten altijd interessante mogelijkheden tussen. Wij willen die zoveel mogelijk een plek geven. Voor mij is het avontuur geslaagd, als er een voorkeursvariant uitkomt waar mensen enthousiast over zijn. Waar mensen van vinden dat er goed over is nagedacht. En dat ze daar zelf over hebben meegedacht. Maar vooral dat mensen straks met heel veel plezier gebruik zullen maken van de nieuwe Buffer.”

Zorgboerderij 't Schoone Schoap (van) schapen houden

Ruim 800 schapen hebben de Gerrie en Herman Sentker nu. Friese melkschapen: vriendelijke diertjes met een schrandere koppie, ranke poten en een relatief groot lijf. Wandelende melkmachines, want ze worden vooral voor de melk gehouden. En da's mooi, want voor de melk is veel belangstelling. Vooral als die melk biologisch geproduceerd wordt.

Van Gerrie en Herman Sentker mogen er best wel meer schapen komen dan de 800 die ze nu hebben. In de moderne stal kunnen er gemakkelijk 400 extra bij. En buiten, verspreid over de wijde omtrek, is plek genoeg voor nog eens 400 schapen. Vooral gusten: niet melkgevende of drachtige schapen. Die kunnen het hele jaar buiten blijven. Met hun wollen vacht komen ze de winter wel door. Verder hebben ze niet veel aandacht en zorg nodig.

Biologisch

Gerrie Sentker: “Dus als zich straks rondom de buffer mogelijkheden voordoen, dan maken we daar graag gebruik van. Dat is goed voor de natuur, goed voor het landschap, goed voor de schapen en goed voor ons.” En goed voor de zorgboerderij, vergeet hij er bijna bij te zeggen. Want hun schapenhouderij is niet alleen een biologische

boerderij, het is ook nog eens een zorgboerderij: “Hoe meer schapen wij hebben, hoe meer mensen bij ons aan de slag kunnen. Met name mensen met een beperking, een probleem of een stoornis.”

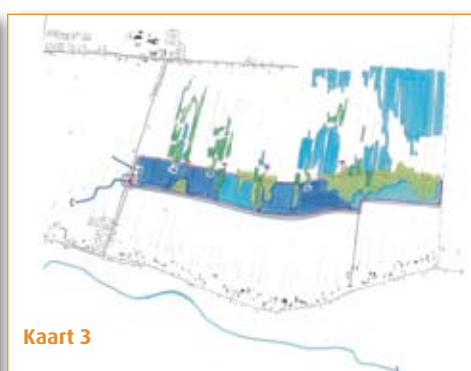
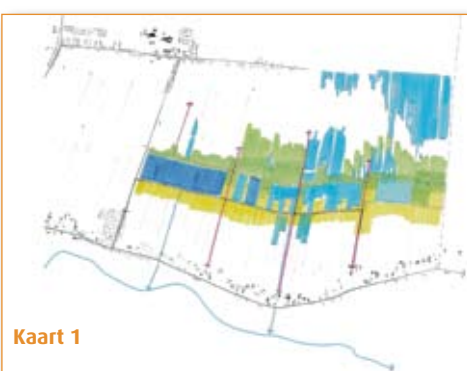
Werkgelegenheid

Meer schapen in de wei en meer schapen op stal betekent ook meer melk. Dan kan ook nagedacht gaan worden over het eventueel maken van schapenkaas en het vanuit huis verkopen van biologische melk. Want schapenmelk is nog rijker aan vitamines en mineralen dan koemelk. Ook de verkoop van lamsvlees biedt aantrekkelijke mogelijkheden. Dat betekent niet alleen meer werk, maar ook meer werkgelegenheid. Zo zijn Gerrie en Herman voortdurend met de toekomst van hun (zorg)boerderij bezig. Misschien kan de nieuwe buffer daarin een rol spelen. ■

SCHETSSSESSIES

Al twee keer eerder organiseerde Prolander een Schetssessie over de Buffer Zuid. De eerste keer in februari jl. en de laatste keer in mei. In de loop van september staat er een nieuwe Sessie gepland. Daar wordt Dorpsbelangen altijd bij uitgenodigd. Namens Dorpsbelangen is Annette van der Zwan aanwezig. Ook al omdat zij vanuit haar dagelijkse werk daar veel ervaring mee heeft. ■

IN DE KAART KIJKEN...

Uit de twee Schetssessies zijn vier zeer voorlopige varianten tevoorschijn gekomen. Het zijn denkrichtingen, vingeroefeningen, proefballonnen. Ze laten een breed palet aan mogelijkheden en indelingen zien. Nogmaals, de uitkomsten zijn zeer voorlopig en verre van definitief. Het is bepaald niet de bedoeling dat de schetsen een eigen leven gaan leiden. Ze zijn meer bedoeld om aan te geven in welke richting er gedacht wordt. En daar kan nog van alles in veranderen...

Intermediair
Kaart 1

De Buffer vormt de overgang van landbouwgebied naar natuurgebied en voegt zich naar het omringende landschap. Er komen verschillende compartimenten, met allemaal wisselende hoogte- en waterniveaus. Aan de noordzijde gaat het Bargerveen geleidelijk over in de buffer. Aan de zuidzijde is een flauw talud denkbaar.

Onderdeel
Nieuw Schoonebeek
Kaart 2

De Buffer staat op zichzelf en krijgt veel kleine compartimenten. Die qua indeling aansluiten op de bestaande huiskavels. Mede daardoor komt er veel afwisseling: moeras, water, grasland, bos. Ook komen er grote verschillen in hoogtes van de vele compartimenten.

Onderdeel Bargerveen
Kaart 3

De Buffer laat relatief grote waterpartijen zien. Het landschap krijgt een open karakter. Natuur en recreatie vormen hier de hoofddoelen. Wandelen, fietsen en struinen staan centraal. De noordelijke grens wordt gevormd door een veenkade. Aan de zuidzijde is verhoging van de landbouwgrond een optie.

Autonom
Kaart variant 4

De Buffer vormt een harde afscheiding tussen natuur en landbouw. Er zijn weinig compartimenten, het waterniveau bereikt een maximale waarde. Er komen duidelijke kades die de mogelijkheid bieden voor fiets- en wandelpaden. De onderlinge hoogteverschillen blijven beperkt.

PALUDI CULTUUR:

Natte landbouw

Paludicultuur is een vorm van landbouw die ook onder natte omstandigheden nog opbrengsten geeft. Deze 'natte landbouw' is niet echt nieuw, we kennen het al jaren. Immers, al eeuwenlang snijden we riet voor dakbedekking, kweken we kruiden voor medicinale toepassingen en gebruiken we zegge (rietgras) als veevoer en stalbedekking.

Waarom ontleent Paludicultuur dan haar plotselinge populariteit? Dat komt vooral door de grootschalige aanpak gekoppeld aan moderne teelt- en oogstmethodes. Evenals de veelbelovende, nieuwe afzetmarkten die in het verschiet liggen.

Maar de natte landbouw ontleent haar huidige belangstelling vooral aan de combinatie met maatschappelijke doelen. Zoals waterberging, economisch waterbeheer, verlaging van broeikasgasemissies, biodi-

versiteit, natuurontwikkeling, veiligheid en recreatie.

De teelt is sterk afhankelijk van de bodemgesteldheid en de waterstand. En die kan per gebied behoorlijk verschillen. Daarbij zijn vier verschillende teeltvormen te onderscheiden:

- Riet en rietgras (zegge): van oudsher dakbedekking of rietmatten in de tuin. Maar in de toekomst wellicht ook bio-brandstof (pellets), grondstof voor papier en/of strovervanger. Vooralsnog is de vraag groter dan het aanbod.

- Lisdodde: nog los van de water-zuiverende werking kunnen 'rietsigaren' vooral worden gebruikt als ecologisch isolatiemateriaal. Zowel de stengels als de dikke uiteinden kunnen daarvoor gebruikt worden.

- Veenvos: ideale bodem en ondergrond voor kasplanten, bloembollen en kamerplanten. Ter vervangingen van de afgegraven veen die er nu voor gebruikt wordt. Houdt water vast en bevat veel voedingsstoffen.

- Nat Bos: voornamelijk elzen en berken. Niet alleen als stamhout of brandhout, maar vooral ook als meubelhout en bouwhout. Ook een ideale leefomgeving voor bijzondere diersoorten, zoals de kraanvogel, otter en waterral.

- Moeraskruiden en -planten: onder natte omstandigheden kunnen heel goed planten, kruiden en vruchten gekweekt worden voor medicinale toepassing. Maar ook met een speciale smaak, voor voeding en dranken (Beerenburg). ■

Perma cultuur:

Permanente landbouw

Permacultuur is het ontwerpen en bouwen van een goed werkend, duurzaam en economisch stabiel ecosysteem. Waarbij met de natuur wordt meegewerkt en op een heel natuurlijke manier wordt voorzien in de behoefte aan voedsel. Door optimaal gebruik te maken van zon, wind en water. Met verschillende gewassen die kriskras door elkaar groeien en optimaal gebruik maken van de natuurlijke veerkracht en intelligentie van de groeicyclus. In een voortdurende samenwerking tussen mens en de omliggende natuur.

Supergezond

Permacultuur vraagt om een andere manier van landbouw, gekoppeld aan natuurbeheer. Waarbij de energie niet uit aardolie, maar uit de natuur zelf gehaald wordt. Waarbij de verschillende plantsoorten el-

kaar versterken en aanvullen in plaats van uitputten. Klein-schalig, zelfvoorzienend en met smaakvolle, supergezonde producten als resultaat. Met een afwisselend en verrassend landschap tot gevolg.

Proefondervindelijk

Permacultuur houdt grote belofte in voor de toekomst. Daarbij wordt uitgegaan van de 7-lagen benadering. Te beginnen bij hoge en lage bomen. Gevolgd door achtereenvolgens struiken, planten, knollen, bodembedekkers en uiteindelijk klimplanten. De leveren fruit, bessen, noten, bladeren, paddenstoelen, zaden, knollen en wortels.

Welke? Dat ligt voor elke streek anders. Zo moet proefondervindelijk worden vastgesteld wat in de zuidelijke buffer het beste zou kunnen zijn. ■

PERMA OF PALUDI?

Bij een mogelijke gebruik van de zuidelijke buffer duiken regelmatig de termen Permacultuur en Paludicultuur op. Met Permacultuur wordt permanente landbouw bedoeld en met Paludicultuur natte landbouw. Dat zijn twee wezenlijk verschillende vormen van landbouw, die aanzienlijk van elkaar verschillen. Maar beiden in de buffer een plek zouden kunnen krijgen. ■

Dorpsbelangen als Erkende Overleg Partner

“We blijven (positief) kritisch...”

De Spinde is zo'n beetje het middelpunt van Nieuw-Schoonebeek. Daar komt het halve dorp voor een patatje, een pilsje of een praatje. En dan zijn ze bij Arjan aan het goeie adres. Want gezelligheid is hem op het lijf geschreven. Hij kent iedereen en iedereen kent hem. Arjan is oprecht betrokken bij de leefbaarheid in het dorp. En uit dien hoofde volgt hij de ontwikkelingen rondom de buffer met de nodige scepsis. “In Nieuw-Schoonebeek komen weinig mensen bij. Maar er vallen wel mensen af. Als een gezin wegtrekt, dan scheelt dat al gauw een paar kinderen op de lagere school. Dat werkt overal in door, dat merk je als dorp.”

Praatje maken

Hij is niet bang voor zijn café annex cafetaria. Die zit toch wel vol. Jong en oud komt er een praatje maken. En dan vang je als kroegbaas wel eens wat op: “Die nieuwe buffer is al een tijdje onderwerp van gesprek. Inclusief alle indianen-verhalen. Dat houdt de mensen hier bezig. Daarom is het goed dat er nu duidelijkheid komt.” En hij kijkt daarbij naar Annette van der Zwan, die samen met hem - en nog 6 anderen - deel uitmaakt van Dorpsbelangen.

Dorpsbelangen is er niet voor de lol, die vervult een belangrijke functie. Deze is niet alleen officieel Erkend Overleg Partner voor de Gemeente, maar ook betrokken bij alle ontwikkelingen rondom de Buffer. Dorpsbelangen is gesprekspartner voor de Bestuurscommissie, is vertegenwoordigd bij de Schetssessies en zit aan tafel bij de Projectgroep Zuid. Daarin wordt de voortgang van de Buffer. En Dorpsbelangen is vertegenwoordigd in het Dorpenoverleg. Dat is een nieuwe samenwerking van de EOP's van Nieuw-Schoonebeek, Weiteveen en Zwartemeer. De 3 dorpen die nauw betrokken zijn bij de ontwikkelingen rondom het Bargerveen.

Sinds 1972

Die vertegenwoordiging wordt doorgaans ingevuld door Annette van der Zwan. In het dagelijks leven gemeente-ambtenaar

en uit dien hoofde uitstekend op de hoogte van procedures, regelgeving, vergunningen en besluitvormingsprocessen. Als een bok op de haverkist?: “Ja, je moet er bovenop blijven zitten en de ontwikkelingen kritisch blijven volgen. Er wordt als sinds 1972 gepraat over ontwikkelingen in het gebied. Daarbij zijn er wel vaker voorstellen gedaan die niet zijn uitgekomen.”

Gelukkig heeft ze nu niet die indruk. Niet meer in ieder geval. Ze heeft de nieuwste ontwikkelingen met argusogen gevolgd. Maar ziet nu dat de het project een andere fase ingaat: “Langzaam komt er een kentering. We hoeven ons niet meer af te vragen of de buffer komt. We kunnen ons nu gaan afvragen hoe die buffer eruit komt te zien. En welke gevolgen dat heeft voor onze gemeenschap. En dat vind ik eigenlijk een veel leukere manier van werken. We blijven scherp en we blijven kritisch. Maar wel positief-kritisch.” ■

Werkgroep ‘Tussen Beek en Veen’ NIEUWE ROUTES ZORGEN VOOR AANSLUITING

Jacques Schepers en Jos Fischer zijn ondernemende mannen. Ze denken in kansen en niet in problemen. Dus zagen ze al snel de mogelijkheden van de nieuwe buffer: “In het Bargerveen komen jaarlijks meer dan 160.000 bezoekers. Maar die komen nooit in Nieuw-Schoonebeek. Al was het alleen maar omdat alle fiets- en wandelpaden tot aan het dorp lopen. Niet tot in het dorp. Daar moet verandering in komen.”

Jos en Jacques waren niet echt van plan om te wachten tot het vanzelf goed kwam. Dus trokken zij de stoute (wandel)schoenen aan en startten de Werkgroep ‘Tussen Beek en Veen’. Samen met dorpsgenoten Tanja Schepers, Truus Wubbels en Arjan Scherpen. ‘Wij Maken Ons Dorp Mooier’ werd het devies. Zo gezegd, zo gedaan.

Zij ontwikkelden een reeks wandel- en fietsroutes die moeten zorgen voor de aansluiting met zowel het Bargerveen als met Schoonebeek, Weiteveen en het Duitse achterland.

Een samengestelde reeks van routes met een natuurlijk, afwisselend en uitdagend karakter. Waarin ook oude en bestaande pleisterplaatsen een prominente plek hebben gekregen. Zoals de Stilteplaats, de Willemsboo, de Ijsbaan, het Oude Kerkhof, de Kerktoeren en het Bosje van Rikken. Zo krijgt het dorp aansluiting met het Bargerveen. Maar ook de recreatie en leefbaarheid een fikse impuls.

Er werden kaarten gemaakt, trajecten uitgestippeld, aansluitingen gevonden, plekken bedacht, paden ingetekend, pleisterplaatsen ontwikkeld,

voorstellen uitgewerkt. En vervolgens doorlopend bijgesteld en opgewaarderd. Want de fiets- en wandelkaart is een levend document, daar kan nog van alles in aangepast worden. Daarbij wordt ook regelmatig afgestemd met het Projectbureau. Om gezamenlijk te kijken hoe de plannen ingepast kunnen worden. Of hoe de haalbaarheid vergroot kan worden.

De Werkgroep heeft het er maar druk mee: “Maar we doen het ergens voor. We zullen eens laten zien hoe mooi Nieuw-Schoonebeek is.” ■

Nieuw-Schoonebeek stroom-neutraal?

Leon Herbers is niet alleen succesvol bouwondernemer in Nieuw-Schoonebeek, hij is ook nog eens actief in de politiek en de scouting. En, als de plannen doorgaan, in de energievoorziening. Want er bestaan verregaande plannen om een Energie Coöperatie op te richten. Tenminste, als het mogelijk wordt om in de nieuwe buffer een zonneweide in te richten.

Leon moet glimlachen bij de gedachte: “Wij zijn altijd al een energie-dorp geweest. Eerst met turf, daarna met aardolie. En misschien in de toekomst wel met stroom. Wie zal het zeggen? Met een coöperatie kan iedereen daarin participeren. Met die inleg kunnen we de zonneweide financieren.

En hoe zit het dan met de opbrengsten? Hij veert overeind: “Van de opbrengsten is een beperkt deel bestemd voor rente en aflossing. Investeerders krijgen een gezond rendement. Ook voor onkosten en onvoorzien wordt een voorziening getroffen. Maar alles wat daarna overblijft willen we bestemmen voor gebiedsontwikkeling. Daar wil-

len we verenigingen mee steunen, ontwikkelingen mogelijk maken, initiatieven ontplooiën. Daar moet het hele dorp beter van worden.”

Misschien krijgt Nieuw-Schoonebeek daar nog wel het meeste energie van... ■

Een rekensom is snel gemaakt. Een hectare met 4.000 moderne zonnepanelen levert per jaar gemiddeld 1 Mw aan stroom. Dat is ruim voldoende voor 200 huishoudens. Nieuw-Schoonebeek telt ongeveer 450 huishoudens. Dat betekent dat je aan drie ha genoeg hebt om het hele dorp stroom-neutraal te maken.